

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 25 de juliol de 2019.

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del magistrat Sr. Vincent ANIÈRE, i els magistrats Srs. Carles CRUZ MORATONES i Jaume TOR PORTA, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- Per escrit de data 4-11-2016, la representació processal de la Sra. CDC.D.C, va formular demanda en reclamació de llegat contra el Sr. G.S.G en sa qualitat de marmessor de l'herència de la difunta Sra. C.U.P, sol·licitant es dictés Sentència que declarés que el llegat contingut en el testament formalitzat en l'escriptura notarial 517 de 17-3-2009 era plenament vàlid i eficaç i que per tant, es condemnés el Sr. S a pagar l'import de 150.000.- € a la seva representada, mentrestant el patrimoni hereditari no fos lliurat als seus hereus, en quin cas la referida obligació hauria de ser complerta per aquests darrers, el tot amb condemna en costes al Sr. S, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador, i a pagar els interessos legals que es meritin del deute des del dia 4-11-2016 i fins al complet lliurament del llegat objecte de la demanda.

II.- Per Aute de 18-12-2017 es desestimava l'incident incoat de resultes de la interposició per part del Sr. S de sengles excepcions dilatòries de manca de jurisdicció i de manca de litisconsorci passiu necessari, tot i imposant-se al mateix el pagament de les costes ocasionades.

III.- En data 23-2-2018, la representació processal del Sr. G.S.G

contestava la demanda articulant excepcions peremptòries de manca de litisconsorci passiu necessari, de manca de legitimació passiva “ad causam” i en quant al fons s’oposava a les pretensions de la demandant tot i sol·licitant es dictés Sentència desestimant la demanda i imposant a l’actora el pagament de les costes ocasionades.

IV.- Les parts replicaven i duplicaven en dates 6 i 27 d’abril del 2018 respectivament.

V.- una volta practicades les proves proposades i declarades pertinents, i evacuada la corresponent fase de conclusions, el Tribunal de Batlles dictava dictar Sentència en data 11-12-2018 amb la següent part decisòria:

“PRIMER.- Estimar la demanda formulada per la representació processal de la Sra. CDC.D.C contra el Sr. G.S.G en el sentit de reconèixer el dret a l’actora a percebre el llegat de 150.000.- € previst en el testament de la difunta Sra. C.U.P, sense que d’altra banda procedeixi, d’acord amb l’exposat, condemnar al defenent en el marc del present procediment la referida quantitat.

SEGON.- Condemnar en costes a la part defenent, incloses les derivades d’advocat i procurador”.

VI.- Contra l’esmentada resolució formulen recurs ambdues parts litigants.

La representació processal del Sr. S persegueix la revocació de la Sentència d’instància al respecte de la imposició de les costes decidida, sol·licitant que les mateixes fossin imposades a la part demandant, o subsidiàriament no s’efectués pronunciament al respecte de les costes. Interessava alhora també es revoqués el pronunciament assolit en relació a les costes associades a l’incident substanciat en la instància en el sentit que no s’efectués pronunciament al seu respecte. Finalment demanava que les costes d’aquesta segona instància fossin imposades a la contrapart.

La representació processal de la Sra. CDC.D.C, pretén la revocació parcial de la decisió recorreguda, tot i condemnant o declarant conforme a dret la condemna del Sr. G.S, en la seva qualitat de marmessor universal de l’herència de la difunta Sra. C.U.P, a pagar l’import de 150.000.-€ a la seva representada, mentrestant el patrimoni hereditari no fos lliurat als seus hereus en quin cas la referida obligació hauria de ser acomplerta per aquests darrers, acordant per la resta la confirmació de la Sentència dictada pel Tribunal de Batlles.

VIII.- Les parts litigants han evacuat els respectius escrits de conclusions responsives al respecte del recurs d'apel·lació formulat de contrari pretenent la seva desestimació.

Ha actuat com a magistrat ponent el Sr. Jaume TOR PORTA.

FONAMENTS DE DRET

I.- ANTECEDENTS D'INTERÈS:

A.- En data 13-9-2013 es produïa la defunció de la Sra. C.U.P, regulant-se la seva successió a través del testament atorgat en data 17-3-2009 davant de la Notària Sra. Rosa Maria FERRANDIZ ESTEVE (folis 23 i ss). En aquest, la testadora després de referir que no existia persones amb dret a llegítima sobre la seva herència, disposava un primer llegat en relació a dos finques rústiques ubicades al terme municipal de La Seu d'Urgell en favor del Sr. G.S.G, altre llegat de 150.000.- € en favor de la Sra. C.D.C.D.C, nomenant per la resta dels seus béns i drets que al moment de la seva defunció poguessin concórrer, hereva fiduciària a la seva neboda i fideïcomissària, la filla d'aquesta darrera, en les condicions que en dit instrument s'indiquen.

Nomenava marmessors solidaris de la seva herència als Srs. G.S. M i G.S.G, definint les seves funcions en el sentit següent: *“faran inventari de l'herència, pagaran els deutes pendents, si existeixen, lliuraran els llegats previstos i el romanent de l'herència a les hereves nomenades, advertint a l'entitat bancària en que es trobin dipositats els fons que integrin el patrimoni relicte sobre les limitacions de disposició previstes en el present testament.*

Pel cas que al moment de la defunció de la testadora encara formin part del seu patrimoni les finques de la seva propietat, situades a la Seu d'Urgell següents (identificant tres finques), els marmessors nomenats procediran a efectuar la seva venda, pagant totes les despeses que la transmissió origini, i destinant el producte obtingut a donar compliment a les previsions del present testament”.

Seguidament preveia una retribució per als marmessors del 10% del total del patrimoni relicte així com el dret a rescabalar-se de totes les despeses ocasionades per raó de les diferents gestions encarregades amb càrrec a l'herència. Finalment, i en allò que aquí interessa, estipulava *“una vegada finalitzada la seva tasca, que en cas que inclogui la venda dels terrenys , es farà per un preu fixat per un taxador oficial, i en cas que ja hagin estat venudes en vida de la testadora no podrà excedir del termini de sis mesos a comptar des de la data de la seva defunció, lliuraran els llegats previstos i la resta del patrimoni relicte a les hereves nomenades mitjançant ingrés en una entitat*

bancària, al seu nom, amb apercibiment de les condicions de disposició previstes en el present testament”.

S'infereix de les actuacions practicades que els Srs. S van acceptar el càrrec de marmessors de l'herència de la Sra. U el 22-7-2014, amb el benentès però que amb posterioritat ocorria la defunció del Sr. S.M. Quant a les funcions efectivament desenvolupades pel Sr. S G, aquest ha incorporat a les actuacions, un document que anomena “formació d'inventari” (folis 180 i ss) que no pot tenir aquesta consideració a partir del moment en que incorpora exclusivament les peticions que ha pogut articular a comptar de la Providència d'admissió de proves de 30-5-2018 a diferents administracions, bancs, registre de la propietat (...) sense però adjuntar les respostes escaients, ni cap referència a l'existència de passiu, de manera que en definitiva encara avui es desconeix la concreta composició del cabal hereditari de la difunta Sra. U.

B.- La representació processal de la Sra. D.C articulava demanda en que pretenia que es declarés la validesa del llegat amb el qual la Sra. U l'havia agraciada, i accessòriament es condemnés el Sr. G a pagar la suma de 150.000.- €, sempre i quan però el patrimoni hereditari no resultés lliurat als hereus en quina eventualitat, aquesta obligació hauria de ser acomplerta per aquesta darrers. També pretén la condemna en costes de la part demandada.

La Sentència dictada pel Tribunal de Batlles reconeix el dret de la demandant a percebre el llegat de 150.000.-€ previst en el testament de la Sra. U, sense però resultés procedent condemnar el Sr. G a satisfer-li en aquest procediment la quantitat esmentada el tot amb imposició de les costes a la part demandada.

I és contra aquest pronunciament que s'alcen ambdues parts litigants amb fonaments als següents motius de recurs que s'examinaran en el mateix ordre en que han estat plantejats.

II.- RECURS DE LA SRA. D.C:

Sustenta que el marmessor no tant sols no havia desplegat els actes necessaris al seu càrrec sinó que havia apostat per una conducta processal dilatòria, interposant diferents excepcions en el present judici sense però donar compliment a les seves obligacions. Referia que el fet de realitzar o no els béns de l'herència era quelcom que havia de decidir el mateix marmessor, però entenia que aquest no podia oposar com a argument obstatiu en el present judici el seu propi incompliment. Afegia que si el Batlle considerava que calia una petició expressa en la demanda per a requerir el marmessor de

procedir a la venda dels immobles de l'herència, el principi de la tutela judicial efectiva exigia que a més del propi "petitum" de la demanda, la pretensió de la part s'havia d'examinar des de la perspectiva global resultant dels fets i alegacions i les actuacions que conformaven els presents autes com s'havia intentat resumir en l'escrit de conclusions. Recordava que existien altres creditors de l'herència que havien articulat una demanda jurisdiccional contra el marmessor mandat i que aquest procediment havia clos per Sentència condemnatòria. En aquest sentit considerava que si el Batlle entenia que calia atorgar al marmessor un termini per a realitzar els béns de l'herència ho podia haver fet després d'haver donat audiència a les parts, i és que al seu criteri el requeriment al marmessor per a realitzar els béns existents era implícit a l'objecte del procediment. En tot cas, considerava que en el procés d'execució es podia atorgar al marmessor el termini corresponent sia quest ho demanava.

Per a resoldre el present recurs les següents consideracions venen imposades.

La difunta Sra. C.U era de nacionalitat espanyola i veïnatge civil català de manera que la seva successió es regirà per les disposicions establertes en el Codi civil de Catalunya, Llibre Quart. En el vigent dret successori aplicable al supòsit examinat (art. 429-1 del Codi Civil de Catalunya) el marmessor correspon a aquella persona que, en nom propi i interès de tercer, es troba investit dels atributs i facultats necessaris per a executar els encàrrecs conferits pel causant en relació a la seva successió. Quant a la modalitat de la marmessoria a desenvolupar pel Sr. S es tracta d'una marmessoria universal, no tant sols per quan així la mateixa testadora ho preveia expressament en la clàusula cinquena del seu testament, sinó especialment per quant aquesta classificació resulta de la naturalesa objectiva de la missió encarregada i l'abast de les facultats que se li atribuïen. En aquest sentit, s'indica en el testament atorgat: *"els marmessors nomenats faran inventari de l'herència, pagaran els deutes pendents, si existeixen, lliuraran els llegats previstos i el remanent de l'herència a les hereves nomenades, advertint a l'entitat bancària en la que es trobin dipositats els fons que integrin, el patrimoni relicte sobre les limitacions de disposició previstes en el testament. Pel cas que al moment de la defunció encara formin part del seu patrimoni les finques de la seva propietat, situades a la Seu d'Urgell (····). Els marmessors nomenats procediran a efectuar la seva venda, pagant totes les despeses que la transmissió origini, i destinant el producte obtingut a donar compliment de les previsions del present testament. (····) Una vegada finalitzada la seva tasca, que en cas que inclogui la venda dels terrenys, es farà per un preu fixat per un taxador oficial, i en cas que ja hagin estat venudes en vida per la testadora no podrà excedir el termini de sis mesos a comptar des de la data*

de la seva defunció, lliuraran els llegats previstos i la resta del patrimoni relicte a les hereves nomenades, mitjançant ingrés en una entitat bancària, al seu nom, amb apercibiment de les condicions de disposició previstes en el present testament”.

La representació processal de la Sra. D.C. fonamenta la seva pretensió en les disposicions de l'art. 427-22 apartat primer 1 del Codi Civil de Catalunya segons el qual: “El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si escau, contra la persona facultada per a complir els llegats”, supòsit aquest darrer en que s'incardina la figura del marmessor en atenció a les previsions dels articles 429-9.1.e) i 429.10.b). No obstant, a partir del moment en que la causant designava expressament uns marmessors universals per a executar les operacions inherents a la seva successió resulta necessari, per a respectar la seva voluntat, que s'exhaureixin totes les vies legals amb la finalitat de que siguin els marmessors designats que s'encarreguin d'aquesta tasca. En aquest sentit hem de destacar que l'art. 429-13 del Codi Civil de Catalunya estableix unes regles especials per al compliment de la comesa per part del marmessor: la mateixa ha d'intervenir en el termini fixat en el testament, i en cas de no existir un termini per a complir l'encàrrec (supòsit aquest en que ens situem doncs el termini de 6 mesos que es contemplava únicament s'aplica en el supòsit que la causant hagués venut en vida els béns immobles que es precisen en el testament) s'ha de realitzar en un any a comptar de l'acceptació del càrrec. Altrament, qualsevol dels interessats, entre els quals s'ha d'incloure els legataris, pot sol·licitar a l'autoritat judicial que siguin requerits perquè el compleixin en el termini que es fixi amb sanció de caducitat del càrrec i sense perjudici de les responsabilitats que resultin de la demora, però el que no pot pretendre la part recurrent és instar un procediment declaratiu per a obtenir, de manera autònoma al procés successori, el compliment del llegat d'eficàcia obligacional de que gaudeix, sense haver prèviament exhaurit les vies escaients.

En aquesta alçada, la part recurrent refereix que el termini per a l'execució de la comesa del marmessor podria ser fixat en seu d'execució de Sentència. El requeriment judicial al marmessor resultant de l'article 429-13 apartat 2on, ha d'intervenir pel canal de la jurisdicció voluntària a partir del moment en que malgrat el precepte legal exigeixi la intervenció de l'autoritat judicial no s'aprecia “prima facie” l'existència de controvèrsia entre les persones interessades (remarcarem en aquest sentit, i a títol comparatiu, que en mèrits de l'art. 91.1.2n de la Llei de la Jurisdicció voluntària del Regne d'Espanya, aquest constitueix el procediment idoni per a promoure la remoció del càrrec de marmessor). Malgrat sigui cert que el procediment ordinari

emprat, sigui el que ofereix majors garanties a les parts, no és menys cert però que aquesta pretensió no ha estat mai introduïda per la part fins a aquesta alçada de manera que si el Tribunal accedís a la mateixa s'incorreria en un clar supòsit d'incongruència extra pètità atès que es concediria quelcom de diferent al demanat inicialment, amb clara alteració dels termes en que les parts han situat els debat.

Quant al fet que hagin pogut recaure altres resolucions judicials que condemnen el marmessor a satisfer deutes contrets per la causant, tampoc aquest argument permet el triomf del recurs articulat, a partir del moment en que l'acolliment de la seva pretensió passa necessàriament pel procediment de l'article 429-13 apartat 2on ja esmentat. En tot cas observarem que les accions articulades ho han estat per creditors de la causant, i la intervenció dels marmessors ho era en qualitat de representants de l'herència jacent.

El motiu del recurs haurà de ser rebutjat.

III.- RECURS DEL SR. S:

El recurs del Sr. S intervé exclusivament al respecte dels pronunciaments adoptats en l'àmbit de les costes processals per les diferents resolucions recaigudes al llarg del present procediment.

A.- En primer terme impugna la Sentència dictada pel Tribunal de Batlles quan li imposa el pagament de les costes del judici i això malgrat que, al seu criteri, l'estimació de la demanda fos mínima i intervingués sobre un pronunciament declaratiu pacífic i mai discutit pel seu representat.

Aquesta pretensió ha de prosperar atès que com ho indica la part recurrent la pretensió de la Sra. D.C es desglossava en un procediment declaratiu específic en relació a la validesa del llegat establert per la causant en el seu testament, sense que aquesta circumstància hagi mai estat qüestionada. Posteriorment introduïa la seva pretensió principal: la condemna dels defenents a entregar-li la suma econòmica llegada. El rebuig d'aquesta pretensió constituïa en tot cas un clar supòsit d'estimació parcial, que de cap de les maneres permetia el joc de la regla del venciment objectiu. No obstant, tampoc es pot considerar que concorrien les condicions per a imposar les costes judicials a la demandant doncs en definitiva, atesa la manca d'actuació efectiva per part del marmessor en arres a donar compliment a la voluntat declarada de la causant com hem pogut destacar, justifica d'una actuació judicial encaminada a fer-la complir. En tot cas, observarem que no existia cap pronunciament anterior d'aquesta Sala que les modalitats de compliment dels

llegats en cas d'inactivitat del marmessor, i que no es pot considerar que l'acció articulada resultés temerària apreciant-se en aquesta eventualitat una "justa causa litigandi".

Escaurà per tant admetre el recurs d'apel·lació tot i revocant, sobre aquest punt la Sentència recorreguda, disposant que no ha de fer-se pronunciament en relació a les costes processals.

B.- Impugna també el recurrent la imposició de les costes decidida per l'Aute resolutori de les excepcions que havia pogut interposar abans de la contesta al fons de la demanda.

Es sosté en aquest sentit que la decisió adoptada pel Tribunal de Batlles errava en la desestimació d'aitals excepcions de manera que en definitiva era precedent revocar el pronunciament adoptat quant a les costes, especialment atès que el seu representat no havia actuat amb temeritat.

La representació processal del Sr. S articulava sengles excepcions dilatòries de manca de jurisdicció i de manca de litisconsorci passiu necessari que eren rebutjades per Aute del Tribunal de Batlles de data 18-12-2017. La desestimació del recurs comportava la imposició de les costes a la part vençuda en mèrits del principi del venciment objectiu de manera que des d'una perspectiva formal la pretensió articulada resultava justificada. Quant a l'eventual triomf de les excepcions en aquesta alçada, remarcarem que es tracta d'un posicionament supositiu que a manca de recurs efectiu no pot ser examinat en aquesta alçada.

El motiu del recurs no podrà prosperar.

IV.- Per tot l'exposat, escaurà desestimar el recurs d'apel·lació interposat per la Sra. D.C. i estimar parcialment el recurs d'apel·lació articulat pel Sr. S revocant exclusivament la Sentència dictada pel Tribunal de Batlles en data 11-12-2018 en el sentit que no ha de fer-se pronunciament en relació a les costes processals ocasionades en la instància confirmant-se per la resta la seva part dispositiva.

V.- Malgrat la desestimació del recurs articulat per la Sra. D.C. no ha de fer-se pronunciament en relació a les costes ocasionades en aquesta alçada en virtut de la facultat que atorga als tribunals el capítol X de la novel·la 82, en intervenir el present litigi en un àmbit cognitiu en que aquesta Sala fins la data no s'havia pogut pronunciar.

Quant a les costes derivades del recurs articulat pel Sr. S, el seu èxit parcial comporta que no hagi de fer-se pronunciament al seu respecte.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la Sra. C.D.C.D.C CRUZ i ESTIMAR parcialment el recurs d'apel·lació articulat per la representació processal del Sr. G.S.G contra la Sentència dictada pel Tribunal de Batlles en data 11-12-2018, tot i revocant parcialment la seva part decisòria en el sentit que no escau fer pronunciament al respecte de les costes ocasionades en la instància, tot i confirmant els seus restants pronunciaments.

No escau fer pronunciament al respecte de les costes ocasionades en aquesta alçada.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-